

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Osnovni proračun i nacrt kolonije

I.

Pokušati ću u ovom članku da prikazem kako je zamišljena izgradnja kolonije i koji su glavni motivi, što su me vodili pri izboru mjesta u Tiri u blizini Hajfe.

Izabrani teren od 1000 dunama, koji je kupljen po Keren Kajemetu, leži oko 10 km južno od grada Hajfe. S istočne strane se prostire brdo Karmel, prema zapadu graniči zemljište uz more, a prema jugu se prostire ravnica do Atlita. Teren je zapravo podnožje brda Karmela. Tik uz ovaj kupljeni teren nalazi se još 1000 dunama, koji se mogu pod veoma povoljnim cijenama da kupe i bilo bi u interesu sviju, da se to zemljište još prije otkupi nego se započne naseljivanje, jer će time cijena odmah da poraste. Kako se zemlja prostire uz more, klima je blaga, cijeli dan puše povjetarac, a što je važno, u tom kraju nema malarije. To-liko o geografskom položaju toga kraja, koji je u svakom pogledu povoljan.

Ali pri izboru jednoga mjesta za kolonizaciju dolazi u obzir još niz faktora, koji su veoma važni i ujedno odlučuju, na koji način će se kolonizirati i koje će biti glavne produkcione grane gospodarstva. U glavnom su to slijedeći faktori: kvalitet zemlje, udaljenost od tržišta i komunikacija s istim, pitanje vode, zdravstveno pitanje, kapital koji stoji na raspolaganju za investicije i kvalitet kolonista.

Početi ću sa kvalitetom zemlje. Po moje mišljenju, a i po sudu drugih, zemlja je u Tiri uslijed neprestanog jednostranog obradivanja (Raubbau) isisana, pogotovo kada, kako se zna, felasi nikada ne djubre svoja polja. Stoga se mora kroz jedan stanoviti broj godina računati sa prosječno malim žetvama i pojedinom kolonisti mora se dati više zemljišta nego na plodnom tlu. No pošto je kvalitet zemlje po fizikalnom sastavu veoma dobar (pjeskovita ilovača) i uz to sa 12% kreča, to se može racionalnim obradivanjem i djubrenjem zemlja opet ameliorirati tako da će postati nizom godina opet prvorazredna.

Kao trg za produkte ovog naselja dolazi u prvom redu u obzir Hajfa, a onda i Tel Aviv. Doduše danas je Hajfa u većini naseljena sa Arapima, ali pošto će se tamo uskoro graditi luka, to se sve više u zadnje vrijeme onamo doseljuju Židovi i uskoro će i ovdje imati majoritet, tako da su izgledi i u tom pogledu povoljni.

Kako samo zemljište leži uz željeznič-

Diploma za darovatelje za našu halučku koloniju

Za jedan kamen temeljac za koloniju treba darovati 500 dinara.

TREBA NAM JOŠ 900 KAMENA !

ku prugu Hajfa-Jafa, a u neposrednoj blizini je njemačka farma Neu-Harthof i radnička kvuca Tira, to postoji mogućnost željezničke postaje. Uz to vodi preko ovoga terena cesta Hajfa-Atlit-Zihron Jakov. Tira je prema tome u pogledu trga i komunikacije s istim prvorazredna.

Dobre pitke vode nalazi se ovdje u dubini od 14 do 15 metara. Ali u koliko će ova voda dostajati i za natapanje u velikom stilu i time biti odlučni faktor za način vodjenja gospodarstva t. j. da li će biti potpuno intenzivno ili ne, to će se kasnije pokazati, nakon što će se iskopati bunar, te postaviti sisaljka i motor. O kapacitetu bunara na vodi zavisit će pitanje, da li će se moći saditi narandže u većem opsegu, saditi lucerna te gajiti vrtljarstvo u velikom stilu, jer to su danas najintenzivnije grane poljodjelstva u Palestini.

Pitanje nužnoga kapitala, nadam se, da će se u najkraće vrijeme povoljno riješiti. U proračunu tražim samo najnužnije. Mi se ne ćemo upuštati ni u kakove skupe niti spekulativne grane poljodjelstva

(kao na pr. gojenje holandeske pasmine krava, sadjenje ruža itd.) već hoćemo da započnemo na jednoj solidnoj bazi i stoga nije moguće započeti ispod minimuma.

Na posljedku imao bih govoriti o kvalitetu samih halucim. Tu ali dostaje činjenica, da su sve nadležne institucije u Palestini jednoglasno istakle vanrednu sposobnost i spremu naših ljudi.

Ti svi gore navedeni momenti govore za to, da će naše gospodarstvo biti samo pola intenzivno (miješano gospodarstvo) i glavne grane gospodarstva biti će: mlijekarstvo i u vezi s time produkcija hrane za marvu, zatim vrtljarstvo, sadjenje duhana, sezama i vinograd. Mlijekarstvo u prvom redu za to, jer je ono u Palestini veoma rentabilno i jer odmah nosi dobiti, čim se krava kupi. No važan je tu i momenat produkcije gnoja za djubrenje polja.

Pri proračunu veličine za pojedino gospodarstvo t. j. za gospodarstvo jedne porodice odlučuju slijedeći faktori: Porodica mora da dobije barem toliko zemlje,

da u prvom redu sa žetvom i prodajom usjeva, može pokriti potrošak i potrebe samih ukućana. Drugo, da dostaje hrane za marvu kroz cijelu godinu. Uz to mora još biti nešto na pretek zemlje, na kojoj će se sijati i saditi usjevi za prodaju: duhan, sezam, lan, banane, vinograd itd. (tržni produkti s velikom cijenom). Prema ovome sam zatražio za porodicu barem 90—100 dunama, te ću to da obrazložim brojkama prema onom, što sam gore spomenuo. Računam na porodicu kao inventar: 2 pasminske krave (bajrutske ili bajrutsko frizijske) dvije bolje arapske i 2 konja za rad. Za prehranu ovoga inventara nužno je: 2700 kg ječma, 1960 kg zobi, 10.800 kg djeteline, 8300 kg sijena, 1620 kg krupnoga graha, 1600 kg posije, 8640 kg slame.

Prosječna žetva po dunamu (918 m²) u Palestini jest:

ječma 160—170 kg po dunamu,

zobi 160—170 kg po dunamu,

krupnoga graha 80—100 kg po dunamu,

sijena 280—300 kg po dunamu,

djeteline 1200 kg po dunamu.

Prema tome nužno je za pokriće hrane marve za zob 12 dunama, za ječam 17 dunama, za djetelinu 8 dunama, za sijeno 25 dunama, za grah 18 dunama. Ukupno 80 dunama. Uz to pridolazi za kuću, dvorište i bašću 5—8 dunama, za vinograd, voćnjak i masline 5 dunama, za sadjenje duhana, sezama itd. 5 dunama. Suma ukupno potrebnog zemljišta za porodicu 90—100 dunama.

Žetve po dunamu, koje ovdje navodjam, su prosječno bolje žetve, koje se dobivaju u Palestini, ako se zemlja dobro obradi i ako je zemlja dobro odjubenjena. Razumljivo je, da će se u praksi događati varijacije prema gore i dolje, ali se time u poljodjelstvu uvijek mora računati.

II.

Toliko o pitanju same zemlje i načinu gospodarstva. Sada ću u kratko govoriti o investiciji kapitala i napose o samome radu pri izgradnji. Zaposjesti će se zemlja, čim je Arapi napuste t. j. nakon što oni odnesu svoju žetvu, jer uz taj uvjet su prodali zemlju. Računam, da će to biti najkasnije u junu ili julu. Parcelacija same zemlje i izradjivanje gruntovničkog lista tražit će isto jedno vrijeme tako, da ćemo moći okupirati zemlju sredinom augusta ili početkom septembra, u vrijeme, kad su najveće vrućine već prošle. Započet će se odmah sa gradnjom zgrada na terenu, koji će se ustanoviti, da je najprikladniji za kućna gospodarstva. Po mom mišljenju će to biti teren od prilike 100 dunama uz cestu, koja vodi u Atlit. Prve godine sagradit će se 3 kuće za stanove, 1 staja za marvu, 1 za konje u iznosu od 860 funti. Na inventuru će se kupiti 10 konja, 15 krava pasminskih i 10 arapskih, peradi sveukupno za 980 fun. Na mrtvom inventaru t. j. za sprave izdaje se oko 300 funti. Za rezervu u slučaju bolesti i inih nepredvidljivih slučajeva 150 funti. Za prehranu ljudi 360 funti, a za prehranu marve 668 funti. Uz to je potrebno 100 funti za usjeve, koji će se posijati u prvoj godini. Ukupno je dakle nužno 3250 funti. Ja sam doduše preliminirao samo u gotovom novcu 3000 funti, a manjak bi se

imao pokriti u vrijednosti drva, koja će se importirati iz Jugoslavije i upotrijebiti za gradnju. Uz to bi se imalo u Jugoslaviji da namakne na inventaru: 4 kola, 10 pluga, 6 brazde, 1 sječkarnica, 1 sijača mašina, 1 vjetrenjača, 2 kosarke, 1 mlin za grušenje, jedna centrifuga, nužno orudje i alat. To je nuždan inventar, da se može uredno započeti rad. Jedan dio, na žalost manji, već je namaknut, a mi se nadamo, da će i ostatak pravovremeno biti namaknut.

Da budemo sasvim neovisni u prvoj godini, u slučaju da ne bude rodna godina, ili da nam ne uspije da sve obradimo, to uzimam u svoj proračun svotu kao da cijelih 12 mjeseci sve moramo da kupimo za našu prehranu i za prehranu marve, kao da nam zemlja ništa ne će nositi. No u istini to ne će biti tako, jer sam uvjeren, da ćemo ipak dobiti jedan minimum, tako da onda onaj odgovarajući dio novaca ostaje za rezervu u drugoj godini. U prvoj godini sigurno ćemo dobiti od svoga gospodarstva:

Od 15 krava mlijeka à 2000 lt 36.000 lt.

Od 10 krava mlijeka à 600 lt 6000 lt.

Uzimam minimalnu cijenu za mlijeko od piastera i pol po litru, to dobivamo na prodaji mlijeka 540 funti

10 dunama povrća po dunamu

10 funti 100 >

10 dunama duhana po dunamu

8—10 funti 80 >

za sezam, lan 50 >

od peradarstva 25 >

Ukupno 795 funti.

Na ovo možemo računati kao minimum, koji ćemo u svakom slučaju dobiti i koji će ostati kao rezerva za izgradnju i fundiranje gospodarstva u drugoj godini.

III.

Gradnja kuća će se provoditi u vlastitoj režiji, a biti će uposljeni djelomično pri ovome poslu naši halucim, koji su se izvježbali u zidanju, u koliko ne će biti potrebni za okupaciju i obradivanje tla za iduću godinu. Zida se solidno t. j. od kamena ili opeka i betona. Ove kuće biti će kasnije stanovi za pojedinu porodicu, a svaka staja će se dijeliti za dvije porodice nakon što će se iza tri godine razdijeliti gospodarstvo. Gospodarstvo se vodi barem kroz tri godine u zajednici pod upravom jednog stručnjaka, koji je za sve odgovoran i koji imade glavnu i odlučnu riječ u svim stvarima. Njemu uz bok stoje još dvojica haverim, s kojima se on imade o svemu da posavjetuje. Iza tri godine, nakon što svaki posjeduje svoju kuću, dijeli se zajednička uprava cijeloga posjeda, i svaki kolonista prima svojih 90—100 dunama pod vlastitu upravu. Rad će se i onda nadalje voditi u kooperativi članova t. j. u uzajamnom potpomaganju pri radu. Pojedine institucije kao mljekarna, bunar, vršaća mašina i traktor, ostaje uvijek vlasništvo cijele kolonije. Odnosaj pojedinaca prema zajednici i prema Savezu Cijonista je utvrđen posebnim ugovorom, koji svaki ima da potpiše. U slučaju spora odlučuje obranički sud, kako to predviđaju statuti. — Odnosaj prema Keren Kajemetu, koji daje zemlju u nasljedni zakup, ustanovljen je posebnim ugovorom, koji jamčuje slobodu gospodarenja i osigurava porodicu koloniste u svakom

slučaju. Time je ukratko ocrtano ono, što će se u Tiri u najkraćem roku da učini, naime da se udari nov temelj jednoj naseobini u Erec Jisraelu. A šta to znači, ne trebam da tumačim.

Samo uzajamna saradnja triju faktora: novaca, rada i zemlje, stvorit će iz Erec Jisraela opet židovsku domovinu. Pri tome Židovi Jugoslavije ne smiju ostati po strani. Zemlja je tu, a i iskušana radna snaga naših halucim; treba da se još nasmogne i ostatak novaca, pa će se ostvariti ono, čemu se nije još prije par godina nitko nadao: »Naselje Židova Jugoslavije u Erec Jisraelu.«

Inž. Hugo Zaloscer.

Novac u zemlji

Jedni to nazivaju konjunkturu, drugi spekulacijom. Odjeknulo je već i u Evropi i gotovo svi cijonistički listovi puni su toga i nekako pesimistički posmatraju ono, što se zadnjih mjeseci zbiva u Palestini. A što se zapravo dogodilo?

Svakako nešto, što u Palestini još nije nikada bilo. Počelo je dolaziti novaca. Cijonistička organizacija dobiva razmjerno dvostruko, Rothschild opet šalje, i što je glavno, dolaze Židovi sa novcem. Koliko i kako se to vidi i osjeća u životu, hoću da prikažem u ovom članku.

*

Sa znatiželjom sam se bio vratio u zemlju, koju sam ostavio još za vrijeme krize. Ova je trajala gotovo 3 godine. Moglo se onda izbivati iz Palestine i po čitavu godinu, a na povratku naći sve po starom. Iste ulice, iste ljude s istim teškim brigama i zabrinutim licima. Nikaki napredak, često i nazadak moglo se onda konstatovati na svakom koraku. Cijonistička organizacija bila je bez sredstava i nije mogla svoje institucije, koje svojim djelovanjem duboko zasijecaju u naš privredni život, snabdjeti kapitalom za pogon. K. K. L. nije mogao kupovati zemlje, K. H. nije bio u stanju da vrši poljoprivrednu kolonizaciju. Postojeće njegove kolonije nisu čak ni dobile pravodobno sjemenje i pretrpjele su grozna vremena. Hipotekarna banke je jedva nekako vegetirala, pa je gradjevna djelatnost bila ograničena na minimum. Bilšteni o imigraciji bili su mršavi i donášali su smiješno malene cifre. Dolazilo je mjesečno po koja stotina halucim, za koje onda nije bilo zaposlenja. U gradovima hiljade neuposlenih radnika, koji su u pravom smislu riječi gladovali. Nigdje i ni od kuda novaca. Kriza u privrednom životu došla je do vrhunca, niko nije imao novaca, trgovci da ne propadnu, davali su robu na dug i tako tek došli u nemoguće situacije. Mlade tvornice, koje su započele nedostatnim kapitalom, obustavile su posao, jer nitko nije mogao plaćati robe. Tako je opet novi broj radnika i činovnika ostao bez zarade i ovaj circulum vitiosus nije imao ni kraja ni konca.

Ova je napetost donekle popustila, kad je prije godinu dana Keren Hajesod redovitije počeo primati sredstava, kad je započela duhanska kampanja i ojačao turistički pokret. Vrativši se sada nakon 7 mjeseci izbivanja, našao sam naš položaj u zemlji iz temelja promjenjen.

*

Prolazeći ulicama Tel Aviva, svuda se vide teretna kola i đeve, kojima halucim dopremaju građevni materijal na gradilišta. Znak je to, da se gradi. I doista se ne može proći ma i jednom ulicom, u kojoj se ne bi vidjelo po nekoliko novih kuća i nekoliko njih, koje se grade. Izlazeći iz starijeg dijela grada prema moru s desna i lijeva Allembey-eva ulice, nastaju nove gradske četvrti. Ne jedna ulica i ne dvije, već cijele četvrti sa po nekoliko stotina kuća. Naravno, ne izgleda to baš onako, kako si to predstavlja Evropljanin, nisu to neboderi i ovdašnje tvornice nemaju dimnjake 50 m. visoke. Sve to odgovara prilikama. Kako je Weizmann rekao: Teška zemlja, teško vrijeme i teški ljudi. — Moglo bi se tu koješta kritikovati: kuće su često neukusne, često nedovršene, tu loše građene, tamo neumjesno postavljene. No sve zajedno ima da se posmatra sa jednog stajališta, koje stoji u ljestvici samo za pedalj više od one krize, koja je prijetila, da će nas u klici ugušiti. U Tel Avivu sagradjeno je u zadnjem polugodištu oko 500 kuća i dvije tvornice. Posjetimo li Jerusolim i Hajfu, vidjet ćemo, da doduše građevna djelatnost daleko zaostaje za Tel Avivom, no postojeće već gradske četvrti neprestano se izgrađuju i povećavaju.

Ova građevna djelatnost već sama donijela je znatan promet, cirkulaciju novca i tako djelomično sanirala privrednu krizu. Cijeli niz cementnih industrija i trgovine oživjele su i davaju zarade stotinama namještenika. Tvornica Silikatopeka, koja je već nekoliko puta stajala pred propasti, sada radi i danju i noću bez prestanka. Stotine radnika i veliki broj poduzetnika rade kod samih gradnja. Daljnji broj rade kod transporta građevnog materijala. Trgovci opet prodavaju robu uz gotov novac, zaslužuju i stiču. Banke su opet započele življim radom. Davaju zajmove za gradnje i druga poduzeća i tako sve više novaca dolazi u opticaj.

A odakle taj novac? Kako sam već spomenuo, Cijonistička Organizacija, hvala Keren Hajesodu, mogla je svoj rad postaviti na čvrste temelje. Budžet je doduše i opet skučen i reduciran, ali se preduzeti radovi mogu da izvrše. Sve je u stanju konsolidacije. Kolonije se izgrađuju, upotpunjuju i ima izgleda, da doskora više ne će trebati pomoći Keren Hajesoda i moći same se dalje razvijati. Isto se tako konsolidiralo mizerno stanje školstva. Još prije nekoliko nedjelja prijetio nam je štrajk učitelja, kojima još uvijek nisu bili isplaćeni posljednji obroci za ostalih plaća. Sada je i ovo loše stanje uklonjeno.

Ali glavna je karakteristika za ovu periodu jaka imigracija Židova, koja je zadnjih mjeseci dosegla svoj rekord. Preko 2000 židovskih duša dolazi mjesečno. Imigracijoni ured cijonističke organizacije prisiljen je potrebom, da neprestano od vlade moli nove dozvole. A vlada, koja je uvijek stajala na stajalištu, da se imigracija ima da vrši samo na temelju potrebe radne snage i mogućnosti zaposlenja, sada je pristupačnija u tom pogledu. S ovim jakim porastom nastupila je u imigraciji i temeljita promjena. Dok su se prije useljavali gotovo isključivo halucim bez ikakvog kapitala, sada

dolaze, u glavnome iz Poljske, ljudi druge jedne kategorije. Opisati ovu četvrtu aliju ponešto je teško. U jednu se ruku može ustvrditi, da je imigracija od 1919. do 1923. donijela ljude, koji su za izgradnju zemlje bili podobniji, koji su dolazili s jednom idejnom podlogom i bili halucim. Naprotiv, sada dolaze ljudi, koji pod pritiskom lošeg privrednog stanja i jakog antisemitizma u Poljskoj hoće da ovdje sebi stvore egzistencije. Veći dio ovih useljenika posjeduje nešto kapitala, a uvijek je jedan broj imućnijih trgovaca i industrijalaca. Drugim riječima, započeo je da radi privatni kapital, privatna inicijativa. I baš u tome leži glavna promjena od prijašnjih vremena. Jasno je sada i očito, da nam je privatni kapital strašno manjkao i da bez njega ne bi nikada mogli postići ono, što nam je cilj. Mnogi to sada uvidjaju i propovijedaju povratak Herzlu. A on je svojim pronicavim okom već onda znao, da je jedino tako moguće izgraditi zemlju. Od sakupljenih sredstava moguće je izvoditi tek jedan dio obnovnoga rada, pa i onda kad će se ta sredstva podvostručiti. Privatna inicijativa donijela nam je ono, što do sada gotovo nismo imali: početak industrije. Postoje već razne tvornice, a grade se i projektiraju uvijek nove. Najprije u malenom okviru i oprezno, kasnije će se one povećati. Za primjer navest ću planove tvorničara Delfinera. Postavio je 20 strojeva za tkanje svile sa bojadisaonom i prije 2 tjedna tkaonica je započela radom. Bude li se našao dobar trg za svilu na cijelome prednjem Orijentu, g. Delfiner će povećati tvornicu na dvostruki kapacitet i više. Danas već može ova tvornica računati sa sigurnim uspjehom. Egipatski trgovci kupili su svile, koliko god u ovoj godini može da producira. Pošto u zemlji uopće nema sirovina, uzgoj svilene bube posve je nepoznat, to g. Delfiner ima namjeru, da naskoro započne ovom kulturom na vlastitim velikim plantažama dudna, koje će zasaditi. Ova bi kultura mogla da postane jedna veoma važna grana palestinskog gospodarstva, pa se danas još ne može procijeniti zamašitost ovog projekta. Jedno je ali sigurno. Za ovo je jedino poduzeće potreban kapital od najmanje 100.000 L. Nikada naša organizacija ne će imati toliko sredstava, da će moći u jedno jedino poduzeće ulagati tolike svote. To mogu samo veoma bogati industrijalci i privatna društva, koja će raditi na dobit.

*

Sa sviju se strana sada intenzivno pokreće pokret Geulat haarec. Nakon duge stanke započelo se sada kupovanjem zemlje u svrhu poljoprivredne kolonizacije. Na kupnju od onih 40.000 dunama, koju je Keren Kajemet započeo prošle jeseni, nadovezat će se daljnje kupnje, za koje se već vode pregovori. Optimiste se nadaju, da će uspjeti, još ove godine kupiti preostali dio Emeka i terene između Hajfe i Emeka, svega skupa nekih 300.000 dunama. Veliki dio kupiti će Keren Kajemet, a i privatna društva reflektiraju na velike terene. Čini se, da je svestrano postalo jasno, da treba što bolje iskoristiti ovaj momenat, kad Arapi hoće da prodavaju. Tako bi još tokom jedne godine bio cijeli kraj od Hajfe do Jordana u židovskom posjedu.

Na liniji Hajfa-Jafa takodjer se kupuje i naseljuje, kao nikada prije. Oko 10 km. južnije kod Tire kupio je Keren Kajemet 500 dunama za tamošnju kvucu i 1000 dunama za našu koloniju. Budući je momentano dana mogućnost za kupnju od daljnjih 2000 dunama na istome mjestu, naša je zadaća nastojati, da ovaj prekrasni i važni teren dodje u dobre ruke. Nema sumnje, da će ovdje još u ovoj godini nastati nova važna tačka na terenu od 3 do 4000 dunama. Daljnjih 10 kilom. južnije je kolonija Atlit, gdje se nalazi prva solana u zemlji. Da nedavna još poznato gnijezdo malarije, danas su močvare isušene i Pika (bar. Rothschild) namjerava sada povećati ovu malu koloniju. Još nekoliko kilometara južnije započinje veliki močvarni teren Kebara na površini od 40.000 dunama. Cijela je okolina ove močvare u posjedu Pike i sanacija tamošnjih kolonija Zihron-Jakob, Benamina, Marah i dr. bila je nemoguća, dok ove godine nije vlada dala Piki opciju na cijeli teren. Pika mora da osuši močvaru, a za to dobije zemljište na iskorišćivanje. Za ovaj rad treba silne svote, koje barun Rothschild redovito stavlja na raspolaganje svojoj organizaciji. Za godinu, dvije močvara će biti osušena, cijeli kraj zdrav i oko 40.000 dunama slobodno za židovsku kolonizaciju. 40 kilometara južnije od Hajfe razvija se 33 godine stara kolonija Hedera. Ona je djelo privatne inicijative. Razvija se brzinom kao nijedna druga kolonija. U zadnje se tri godine broj stanovnika podvostručio. Po terenu bila je Hedera uvijek najveća kolonija u zemlji, a u prošloj je godini kupljeno pokraj kolonije još 8000 dunama.

Najveći je skup judejskih kolonija. Gusto posijane nižu se jedna na drugu. Sada je tendencija spajati terene pojedinih kolonija. Ovo djelovanje počinje kod najsjevernije judejske kolonije Kfar Sabe i ide preko Petah Tikve do Tel Aviva. Počinje opet kod Rišon le Cijona, koji hoće da svoj teren spoji sa Nes Cijonom, a ova opet prema jugu sa Rehobotom, gdje je zadnjih mjeseci kupljeno nekoliko hiljada dunama. U najnovije doba počelo se kupovati i na liniji Jafa-Jerusolim.

S ovim naglim i intenzivnim kupovanjem nadošle su i neke negativne pojave. To je ona konjunktura i spekulacija, koju sam uvodno spomenuo. Veliku potražnju gradilišta iskorišćuju neki agenti i zarađujući velike svote, tjeraju cijenu u vis. Od ovog ružnog postupka trpe imigranti direktno, a građevna djelatnost indirektno, jer se gradjenje kuća znatno povisuje (15—20%). Kako prijeti opasnost, da se ovo spekuliranje proširi i na poljoprivredno zemljište i preuzme maha, morat će se poduzeti brze i energične mjere, da se ovom manipuliranju stane na put. Načina ima za to više, pa držim, da ne će biti teško dovesti ovu trgovinu u normalne granice.

Nisam u stanju, da tačnim brojkama prikažem napredak zadnjih 6 mjeseci. Bilo bi interesantno saznati, koliko je svega skupa kupljeno zemljišta, gradjeno kuća, osnovano industrijskih poduzeća i još bi zanimivije bilo konstatovati, koliko je ušlo u zemlju novaca. Uvjeran sam, da su to ugledne brojke.

To su u glavnome moji dojmovi. Mislim, da nikada prije nije bilo toliko raz-

loga za optimističko gledanje u razvitak naše stvari kao danas.

Više no ikada prije, želio bih sada, da što veći broj naših Židova iz Jugoslavije dodje ovamo i pogledaju zemlju. Duh napretka i volja za izgradnjom zemlje mora da oduševi svakog pojedinca za saradnju.

Hedera, koncem švata 5685.

Jehuda Altmann.

Hebrejski jezik u Zagrebu

U novembru prošle godine angažiralo je Mjesno Vodstvo Zagrebačke Židovske Omladine hebrejskoga učitelja. U sedam kurzeva uči oko 45 učenika, od početnika do »perfektnih« hebraista, od srednjoškolaca nižih razreda do odrasle gospode. A Mjesno Vodstvo unatoč potpori »Židovskoga Nacionalnoga Društva« i prinosima zagrebačkih omladinskih udruženja imade 2000 dinara deficita.

I.

Dokazivati potrebu hebraizacije bit će da je nepotreban posao: Bez hebrejskoga jezika mi smo grana, otrgnuta sa debla židovstva, bez veze sa prošlošću, bez spoja sa sadašnjošću Palestine, bez nastavka u budućnosti židovskoga naroda. Cijonizam bez hebrejske kulture nema životne snage: tvrditi, da je potrebna obnova židovskoga naroda, jer je nekoć stvarao veličajna djela, pa će opet davati čovječanstvu vrednota, a ne poznavati dosad stvorene vrednote i ne imati mogućnost, da se barem pasivno, primajući učestvuje u ovome stvaranju — to je u najmanju ruku lakoumnost.

Hebraizacija je potrebna, prijeko potrebna. Jasno nam je i to: da se hebraizacija ne stiče slučajnim, isprekidanim, nesistematskim radom. Tko hoće da nauči hebrejski, da barem donekle zadje u dubinu hebrejskoga jezika i da hebrejština zadje njemu u dušu, taj će morati da radi najmanje kroz dvije tri godine u kurzu, a onda će moći da nastavi rad i sam.

Stoga je potrebno osigurati kontinuitet učenja. Ne smije se početi, pa prekinuti, da se opet počne i prekine. Mora da se izgradi neki učevni sistem, neki red učenja, neka škola. Treba da se odredi: u prvom polugodištu mora se naučiti po prilici dovoljno, u drugom toliko itd. Onda će netko, koji bude morao izostati, znati, koliko mu treba naučiti, da opet dodje u kurz. A onda će se moći i ponavljati razrede ili preskakati koju stepenicu.

Ovakva »škola« imade u sebi i više garancije za kontinuitet čitave obuke. Ne samo to, da ne će pojedinac prekidati ili ako prekine, da će prema učevnom planu znati, što ima nadoknaditi, nego će i čitava obuka biti stalnija. Dosad su kurzevi počinjali i prestajali; u školi je to prekidanje teže. Tu imade obuka više stalnosti i zbog toga i više koristi.

II.

Nekoć je u Zagrebu bio kuratorij za širenje hebrejskoga jezika. On je podržavao i plaćao kurzeve; omladina nije imala s financijama ništa posla. Poslije je taj kuratorij prestao da radi; kurzevi su prekinuti (na omladini nije bilo ništa krivnje!) i hebrejski je pokret u Zagrebu dosta dugo spavao. Osim pojedinačnoga rada i učenja nije bilo nikakve hebraizacije. Na početku ove školske godine nastaje

preokret. Napredni hebraisti se sastaju u Hugu (hebrejski: kružok), a poslije se angažira učitelj. Omladina počinje da uči i najveći dio učenika radi s mnogo volje i mara. Ali dolazi financijsko pitanje. Omladina ne može da smogne potrebna sredstva. Taj nedostatak sredstava ozbiljno prijeti hebraizaciji u Zagrebu.

Treba stoga osigurati mogućnost hebrejskoga rada. I opet treba da svijesni građani uzmu stvar u ruke t. j. financijsku stranu hebraizacije. Mislim, da bi ovaj put bio najbolji:

Osniva se »Safa Berura — društvo za širenje hebrejskoga jezika.« Članovi su mu redovni i izvršni. Redovni su oni, koji plaćaju mjesečni prilog od 10 dinara na više. Izvršni su oni, koji plaćaju školarinu (oko Din. 10—20 na mjesec) i uče u kurzevima »Safa Berura«. Svaki semestar održaje se glavna skupština, na kojoj se bira 1. kuratorij i 2. uprava škole. Kuratorij ima da se brine o namicanju sredstava i da nadzire poslovanje škole. Uprava određuje učevni plan, sklapa ugovore s učiteljem, nadgleda učenje, vodi sve agende škole i sazivlje sjednice kuratorija.

Zasad bi »Safa Berura« preuzela na se plaćanje toga jednoga učitelja, ali docnije bi mogla da namjesti i dva i tri učitelja, za početnike i napredne. Ona bi time osigurala nesmetano vršenje jedne velike potrebe, i dala bi čitavom židovskom životu Zagreba novih impulza u pravcu kulturnoga rada i pravoga ožidovljenja zagrebačkoga židovstva.

Cvi Rothmüller.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Južnoafrički ministar predsjednik general Hertzog za cijonizam. Ministar predsjednik Južne Afrike ovlastio je list »Zionist Record« u Johannesburgu, da objavi njegovo pismo, koje je za posljednjih izbora pisao Mr. Lewinsohn, a u kojem izriče svoje mišljenje o cijonizmu. Ovlaštenje za objavu toga pisma popratio je premijer ministar general Hertzog napomenom, da i danas misli o cijonizmu onako, kako je naveo u pismu. General Hertzog kaže u tom pismu među ostalim i ovo:

»Ja mogu tek da se radujem velikom nacionalnom pokretu u židovskom narodu, kojemu je cilj izgradnja stare, duhovne i materijalne baštine. Vaš zahtjev za moralnom potporom svijeta posvema je opravdan i južnoafrička vlada ne će prestati, da pristaje uz Vaš pokret.«

Lord Allenby dolazi u Palestinu. Britanski osvajač Palestine, maršal lord Allenby doći će koncem aprila u Palestinu, da prisustvuje posveti groblja palih vojnika na Maslinovom brdu u Jerusolimu.

Zakon o koncesijama u Poljskoj. Financijska koncesija poljskog Sejma prikvatila je u trećem čitanju nacrt zakona o oduzimanju koncesija dosadanjim koncesionarima i zaključila, da predje preko protupredloga židovskih delegata na dnevni red. Židovski članovi komisije dr. Hausner, Frostig i Feldmann napustiše nato uz protest skupštinu.

U vezi s ovim odbijanjem židovskog predloga da se odloži nacrt zakona o oduzimanju koncesija obavijestili su predsjednik židovskog parlamentarnog kluba dr. Leon Reich i zastupnik Rosmarin predsjedništvo Sejma, da ne mogu prihvatiti njegov poziv da prisustvuju svečanom dočeku francuskog ministra Godarda.

Odnos anđorske vlade prema velikom rabinatu. Veliki rabinat za Tursku demantirao je ovih dana sve vijesti o nekim namjerama turske vlade, da ukine veliki rabinat.

Kad je turska vlada protjerala pravoslavnog patrijarhu raznijele se svom štampom vijesti, da će ista sudbina zadesiti Velikog Rabina za Tur-

sku. Međutim Veliki Rabinat demantira sve te vijesti, pa izgleda da do toga ne će doći, jer anđorska vlada dobro diferencira sve institucije, kojima prema svojoj politici ili svom naziranju mora da onemogućiti nepoželjno miješanje u njene unutarnje prilike a i u njenu vanjsku politiku.

Darovi za sveučilišnu biblioteku. Francuska je vlada pred nekoliko dana predala sveučilišnoj biblioteci u Jerusolimu lijepu zbirku vrijednih djela i časopisa: »Corpus Inscriptionum Semiticarum« u 34 svezaka i potpunu seriju »Revue Biblique« od godine 1892. do godine 1924. Knjige su otpremljene u Jerusolim na trošak francuske vlade.

Ovih je dana primila biblioteka i lijepi dar iz Anversa: 55 svezaka vanrednog, ukrašenog izdanja sa područja historije umjetnosti. Među ovim svescima nalaze se i ove knjige: Dulpinck »Die alten Künstler Flanderns«, Casier-Bergmann »Die alte Kunst Flanderns«, Rooses »Das Werk Rubens« i t. d.

Treća godišnja skupština njemačkog zemaljskog saveza »Hehaluca«. U nedjelju dne 28. februara uveče otvorena je u Berlinu konferenca njemačkog zemaljskog saveza svjetske organizacije »Hehaluca«. Na dnevnom su redu referati vodstva o dosadašnjem radu i naročiti referati o djevojačkom radu, tarbut-radu, o obrtnom, poljoprivrednom i financijskom resoru. Iza debate o tim referatima dolaze na red referati o položaju svjetske organizacije »Hehaluca«, o »Biću Hehaluca« pa referati o raznim radnim područjima o položaju Hehaluca u današnjem cij. pokretu, iza organizaciona referata dolaze na dnevni red rezolucije i izbori. U vezi sa tom konferencijom izašao je i 4. broj »Hehaluca« u uvečanom izdanju s nekoliko principijelnih članaka o problemima te konference.

57 funti u jednoj škrabici. Prošle je godine imao južno-afrički grad Capetown rekordnu škrabicu sa 35 funti. Ove je godine u istom gradu bilo u jednoj škrabici 57 funti. Tako je ove godine grad Capetown potukao svoj vlastiti rekord. Posjednik te škrabice je g. R. Oblowitz.

»Palestina cvate«. Londonski nedjeljni list »News of the World« donosi ovu noticu: »Palestina cvate kao zeleno stablo lovorike. Sir Herbert Samuel pokazao je, da je dobar administrator. Palestina je tek toliko velika kao Wales, a velik njen dio čine kameni brežuljci i pustoš. Židovi čitavoga svijeta donijeli su u zemlju iza rata neko 10 milijuna funti. U zemlji vlada živa poljoprivredna i građevna djelatnost. Lokalna policija broji samo 1200 ljudi uz 500 britanskih žandara, veoma dobro izvježbanih irskih policajaca. Troškovi Palestine, koje moraju da snose engleski poreznici, svakog se dana umanjuju. Za ovu će godinu iznositi troškovi neko L 500.000. U Palestinu dolaze neprestance novi izabrani židovski imigranti, Ali arapsko je pučanstvo brojem najjače, u relaciji je prema ostalom pučanstvu 6 naprama 1.

Artur Holitscher i Ernest Toller putuju u Palestinu. Artur Holitscher bio je prije nekoliko godina u Palestini, pa je iza svoja boravka izdao o tom u g. 1921. lijepu knjigu, koja se još i danas spominje. Ovih će dana opet krenuti na put. Iz Palestine će otići u neke zemlje prednje Azije a onda odlazi preko Indije u Kinu. Zajedno s njim polazi na tajput i Ernst Toller, do nedavno zatočeni njemački pjesnik i pisac modernih drama. I Franz Werfel namjerava, da ovoća proljeća posjeti Palestinu.

Palestine Investment Corporation. Dne 1. marta započela je druga vancouverijska konferenca američkih Židova. Prva je konferenca bila 24. februara 1924. Toj su prvoj konferenci prisustvovali i dr. Weizmann i dr. Ruppin a na njoj su izabrane dvije komisije: jedna treba da izradi plan za saradnju u Jewish Agency, a druga se ima da pozabavi organizacijom Palestine Investment Corporation. Obadvije su konference svršile svoj posao i izradile svoje predloge, da ih predlože drugoj konferenci. I ovoj drugoj konferenci prisustvuje prof. Weizmann. Na toj se konferenci treba definitivno da uredi Palestine Investment Corporation. Prema nedavno objavljenom prospektu imat će to palestinsko investiciono društvo temeljni kapital od 3 milijuna dolara, podijeljen u 300 akcija po 100 dolara. Društvo se osniva prema pravnim propisima Udruženih Država, pa može da i uveća svoj osnovni kapital. Palestine Investment Corporation preuzet će eventualno od Joint Distribution Committee-a aktive u iznosu od 450.000 dolara, što su uložene u Palestini.

Slični će se arangementi udesiti s društvom Palestine Development Council (Brandeisova grupa). American Palestine Company izjavila se spremnom, da se ujedini s Palestine Investment Corporation. Gosp. Bernard Flexner preuzet će po svoj prilici predsjedništvo društva, a gospođa Louis Marshall i Herbert Lehmann preuzeti će funkcije potpredsjednika. Gosp. Felix M. Warburg bit će predsjednik ravnateljskoga vijeća.

Provale Vahabita u Transjordaniju. Neki londonski listovi javili su, da je prema informacijama iz Jerusolima, neko 10.000 Vahabita provale u Transjordaniju. Prema tim vijestima hoće Vahabiti da protjeraju transjordanskog regenta, Emira Abdulu, sina bivšeg kralja od Hedjasa Huseina, ko ga protjerali Vahabiti pod svojim sultanom Ibn Saudom Husein boravi dopuštenjem britanske vlade kod svoga sina u Amanu, glavnom gradu Transjordanije, pa će uzrok vahabitske provale biti vijesti, da Husein i njegovi pristaše agituju u Transjordaniji za vojnu protiv Vahabita.

Arapci se groze Balfouru. Poznato je da Arapska Egzekutiva u Palestini sprema protestni generalni štrajk na dan otvorenja univerze, protiv tog otvorenja i protiv lorda Balfoura, koji će prisustvovati svečanom otvorenju. Prošle je nedjelje arapska Egzekutiva odaslala Balfouru telegram, u kojemu se groze raznim demonstracijama protiv njega i u kojem kažu da će ga muhamedanci Palestine za vrijeme njegovog tamošnjeg boravka ignorirati. Održat će se protestne skupštine i provest će se generalni štrajk. Novine će na dan Balfourova dolaska izaći sa crnim rubom, a strancima će se zapriječiti prilaz k svetim mjestima.

Arapska se egzekutiva grozi — i to je sada sve. Ukoliko će uspjeti taj njen protestni plan pokazat će se na dan, za koji je stvoren. Ali izgleda, da i opet Arapskom Egzekutivom ne vlada toliko konstruktivan arapski patriotizam koliko neka naročita spletkarska i negativna politika, koju ne dirigira Meka, nego jedna internacionalna duhovna i politička institucija u Rimu.

Iz Palestine

Velike pripreme za provedbu »Dana književnika i umjetnika za Keren Kajemet«, u Erec Jisraelu. Udruženje hebrejskih književnika i umjetnika u Erec Jisraelu uvelike i živo sprema provedbu »Dana književnika i umjetnika« za Keren Kajemet. Ova će se proslava održati u polublagdanima Pesaha, dakle u vrijeme, kad će Palestinu posjetiti mnogi posjetnici iz čitava svijeta. Samo otvorenje sveučilišta privući će veliki broj posjetnika pa izgleda, da je veoma dobro udešeno, što će študenti i intelektualci tom prilikom manifestirati za važnost instituta, što stiče zemlju za židovski narod.

Kod proslave sudjelovat će profesori jerusolimskog sveučilišta.

Udruženje sprema, da prigodom otvorenja sveučilišta i na uspomenu »Dana književnika i umjetnika za K. K.« u zajednici sa Keren Kajemetom izda cionistička djela pokojnoga profesora Hermanna Šapira, koji je prvi predložio osnutak židovske univerze u Jerusolimu i Keren Kajemeta. Ovaj važan doprinos cionističkoj literaturi izaći će u Jerusolimu prije Pesaha.

Udruženje sprema za vrijeme polublagdana Pesaha nekoliko akcija, od kojih će čisti doprinos pripasti Keren Kajemetu. U većim će se gradovima prirediti razne literarne i muzičke večeri. Članovi »Hebrejske Opere« davat će koncerte, a obje palestinske kazališne grupe dramske predstave. Manje općine posjetiti će razni govornici. Svi se umjetnici i govornici odriču naplata. Pored toga će »Udruženje Književnika« postaviti posebni šator na bazaru Keren Kajemeta za vrijeme Pesaha. Time mu se pruža prilika, da izloži razne radove židovskih umjetnika i umjetničkih obrtnika, koje su oni posvetili Keren Kajemetu i da ih proda na korist Narodnog Fonda. A isto će tako izložiti manuskripte i knjige raznih učjenjaka i književnika.

Jerusolimsko sveučilište. Pregradnja stare kuće jerusolimskog sveučilišta sada je dovršena; sobe i dvorane udešene su za svrhu, kojoj treba da služe. Daskora će se dovršiti i gradnja nove dvokatnice. Laboratoriji se uređuju a već su postavljeni i strojevi, instrumenti i razna orudja odjeljenja, kojim upravlja prof. Fodor. Mnogi čio-

novnici i slušači počeli su već da rade u tom odjeljenju.

Nasuprot univerze iznajmljena je kuća za judaistički odio, koji je dosada bio u odjelu prof. Fodora. Ova će se kuća, koja ima 10 soba tako pregraditi, da će odgovarati svojoj upotrebi.

U dvorištu sveučilišta radi sada 80 radnika. Jedan dio njih dovršava gradnju, a drugi dio odlaze skele i uređuje zidove. Ostatak radnika gradi amfiteatar, što se uređuje za svečano otvorenje univerze. Amfiteatar se gradi na prostoru koji se koso spušta prema zgradi sveučilišta, a imat će oblik polukruga. Sa tog se mjesta širi vidik na gorje i Mrtvo More, što se u daljini svjetluca. Uz obe strane kosine, na kojoj se gradi amfiteatar ima mnogo prazna prostora, koji je kupilo sveučilište. Čitav teren instituta zaprema neko 100 dunama. Nasuprot sveučilišta, s onu stranu ceste pruža se teren, koji isto tako pripada sveučilištu i na kojem će se sagraditi Nacionalna biblioteka. Amfiteatar se gradi od betona. U njegovoj sredini nalazit će se katedra, ima dvije sotine sjedala i može se prema potrebi i dalje proširiti. U budućće će se taj amfiteatar upotrebljavati za velike skupštine i razne svečanosti.

Štrajkovi u Palestini. »Zionistische Korrespondenz« donosi vijest iz Jerusolima, da su se na zahtjev gradske uprave Tel-Aviva, pal. Egzekutiva i Vaad Leumi i prihvatili arbitraže u sporu između radnika i poslodavaca. Nakon ispitivanja uzroka toga spora — štrajkova u Tel Avivu i Hajfi i izbacivanja iz uposlenja u Tel Avivu — zaključeno je, da se u Jerusolimu održi zajednička konferenca. Na sjednici Vaad Leumia, koja je trajala više od 10 sati, ispitivani su uzroci štrajka i izlučivanja iz uposlenja sa strane poslodavaca. Drugog jutra, na dan iza te konferencije održana je konferenca u uredu Pal. Cij. Egzekutive, pa je stvoren zaključak, da se sklone poslodavci i radnici, što štrajkuju, da se prije svega kao preduvjet riješenja spora nastavi rad. 3. marta održati će se sjednica, na kojoj će se raspraviti pitanje plaća, burze rada, ugovora, osiguranja za slučaj bolesti i nezgoda, pitanje lokalnih radničkih komiteja, otpušavanja radnika, arbitražnih sudova, pitanje uposlenja žena i djece itd.

Javili smo već u posljednjem broju, da je uređen arbitražni sud, koji imade zadaću, da se sastane kadgod zaprijeti opasnost štrajka i da izgleduje razne sporove. U tom su sudu zastupani poslodavci, radnici, Vaad Leumi i Pal. Cij. Egzekutiva.

Veoma objektivan palestinski dnevnik »Haarec«, koji zastupa mišljenje umjerenih pal. klal ili stamcijonista osvrnuo se u svom broju od 9. februara na postupak nekih gradjevinih poduzeća u Tel Avivu, što su reagirajući na štrajkove u Hajfi i nekim poduzećima u Tel-Avivu uskratili svojim dosadanjim radnicima svako uposlenje. List ponajprije spočitava tim poduzećima, koja su u svom apelu navela, da mimo svoje volje i samo iz nacionalnog interesa izbacuju te radnike sa posla, što nijesu pokušala da pozovu naše nacionalne institucije, Vaad Leumi i Egzekutivu, da posreduju u tom sporu. Pored toga je i samo »Udruženje industrijalaca«, koje se inače ne zalaže suviše mnogo za radnike, izjavilo, da je postupak spomenutih poduzeća preuranjen. Dalje kaže »Haarec«, da je uz ovakove prilike objektivnom čovjeku veoma teško respektirati slatke melodije poduzetnika o »interesu nacionalne domaje« i o »mirnom radu u zemlji otaca i sinova u kom sudjeluje svaki Židov«. Ljudi, koji nam svojim »preuranjenim korakom« natrpaše na ledja brigu »Lock-outa« (isključivanje radnika iz uposlenja, Arbeiteraussperrung, Op. Ur.), što prema sudu stručnjaka donosi dnevne štete od 800 funti, a da se i ne spomene moralna šteta, ovakovi ljudi nemaju prava, da apeliraju na pomoć javnosti.

Borba se vodi, kaže dalje »Haarec« oko uređenja centralne burze rada. Pitanje te burze ne može da opravda oštrinu borbe. Ovakovo se pitanje mora da temeljito ispita i presudi i ne tretira se po jednoj formuli nigdje na čitavom kulturnom svijetu. U nekim mjestima nalazi se burza rada u upravi gradske oblasti, negdje upravljaju njom radničke organizacije, a one nikako ne će, da se odreknu svoga prava, da prema svojoj volji i svojim potrebama reguliraju burzu rada. I u pal. radništvu ima više mišljenja o tom pitanju. Ono se ne može da riješi patosom klasne svijesti i nasilnim izbacivanjem radnika sa posla i štrajkovima. Ne smije se da optužuju vodje radnika, što se boje, da za volju jednog eksperimenta stave na kocku svoju organizaciju. Ne uspije li eksperimentat i ne uzmogne li neutralni biro rada,

za volju kojega bi radnici trebali da napuste svoj biro, unijeti sistem i red u regulaciju rada, zavladat će radnim tržištem potpuna anarhija i divlja konkurencija, koja će da stvori proletarijat, što se više ne će moći da organizira. Zbog toga se radnički vodje moraju da brinu za prilike svojih drugova, za njihovo organizovanje i njihove institucije. Ali i opći interesi pal. jšuva traže, da nam radnički stalež bude jak, organizovan, na visokom gospodarskom i kulturnom nivou, kojemu treba da se olakša teška borba za egzistenciju. Uvijek je javnosti više konveniralo, da raspravlja s uređenom organizacijom i njenim odgovornim vodjama nego s anarhijom i ispraznim lomatanjem. »Možda i nije opravdana zabrinutost radnika. Ali ih se nasilnim oduzimanjem rada ne može uvjeriti da imadu krivo. Sporazum se može da postigne samo stvarnim raspravljanjem i razvitkom normalnih odnosa između klasa«.

Terasni radovi u gorovitim krajevima Judeje. U gorama Judeje ima do danas sačuvanih tragova terasa, koje po svoj prilici potječu iz najstarijih vremena židovske historije. U koloniji Kirjat Anavim nedaleko Jerusolima, koja je osnovana pred četiri godine na zemljištu Keren Kajemeta, pokušat će da terasnim radovima obraduju gorske obronke. Ovako se obradjeni obronci pluže i na njima se sadi drveće, a ponajviše vinova loza, koja je u kraju oko Kirjat Anavim veoma raznolika, pa je od toga stari biblijski grad u tom kraju nosio ime Kirjat Anavim (grad vinove loze), a po njemu je prozvana i naša kolonija.

Keren Kajemet odobrio je naročiti budžet, da se terasuje i obradi goroviti teren, što pripada posjedu kolonije Kirjat Anavim, koji zaprema površinu od 4000 dunama. I prije u tu svrhu izvedene radove financirao je Keren Kajemet.

Narodni je Fond dalje odobrio doprinos od L 600 za gradnju vodovodnog rezervoara, u koloniji Kirjat Anavim.

Razdioba zemljišta Keren Kajemeta u Emeku. Direktorij Keren Kajemeta razdijelio je u glavnome nedavno kupljenih 30.000 dunama zemljišta u Emeku ovako: 9—10.000 dunama otpada na kolonije raznih zemalja, a 20.000 dunama ostaju za razne druge kolonije. Specijalna razdioba ovog zemljišta izvršit će se kad zajednička konferenca zastupnika Keren Kajemeta i Pal. Cij. Egzekutive ispita sve stigle prijedloge, pa ih predloži Direktoriju Keren Kajemeta.

Sir Alfred Mond u Emeku. Iza svog povratka iz Sirije pošao je sir A. Mond u Emek, da posjeti nekoliko naseobina, koje su za posljednjih godina osnovane pomoću Keren Hajesoda na zemljištu Narodnoga Fonda. U koloniji Mizrahija, Hitinu nedaleko Tiberiasa, u Nahalalu u naseljenju u Nurusu, svagdje dočekaše Monda veoma srdačno. U Nurusu koncentrirala se njegova pažnja u prvom redu na potrebu irigacionih naprava, koje bi se po njegovom shvatanju morale odmah da urede.

U Merhaviji dobio je Mond telegram dr. Weizmanna, u kojem mu želi sretan boravak u Emeku.

Koncesija za eksploataciju Mrtvooga Mora. »Haarec« javlja, da će britanska vlada daskora izdati saopćenje, u kojem će pozvati interesente, da predadu svoje ponude za eksploataciju Mrtvooga Mora.

Economic Board dat će Tel-Avivu i Jerusolimu oveće zajmove. Prema vijestima ITA izjavio je sir Alfred Mond, da će razvitak palestinske industrije, koja imade lijepu budućnost, zasigurno učiniti, da će se svi Arapi i Židovi više zbližiti, nego što je to dosada bilo. Economic Board u Londonu pozajmit će Tel-Avivu 10.000 funti za gradnju velike trgovačke pasaže. Economic Board raspravlja dalje o zajmu gradskoj općini u Jerusolimu za gradnju vodovoda.

Izvoz smokava i groždja iz Palestine. Rezultati prve sezone smokava govore, da će uzgoj smokava biti unosna grana gospodarstva. Nove metode čišćenja, tištenja i pakovanja podigle su znatno cijene. Upakovane bijele smokve stajale su ranije 3 piastera za rotl a sada se prođaju maloprodavaocu uz 7 piastera za rotl. Jerusolimski izvoznici nastoje da plasiraju svoju robu na inozemnim tržištima. Engleske tvrtke traže ponude potaknute uzorcima pal. robe na posljednjem britanskoj izložbi.

U Egipat je stiglo 300 škrinja Ramota-groždja, eksportiranih po nekom palestinskom trgovcu, kao eksperimentat za daljni izvoz. Taj pokus nije uspio zbog lošeg pakovanja.

Izgledi palestinske žetve u januaru 1925. Stanje se afira znatno poboljšalo zbog povoljna vremena i obilate kiše. Visoke cijene pšenice i ječma potakle su ratare, da zasiju mnogo toga žita. Povrće uspijeva posvema dobro.

Nekima je biljkama donekle naškodilo mraz. Uvećan je uzgoj krumpira i rajčica.

U nekim je područjima zasadjem duhan na uzgojnim vrtnim gredama. Stigle su neke narudžbe naročito sjemenja.

Žetva narandža urodila je preko obična prosječna ploda. Cijene su umjerene.

Palestinska industrija duhana. Tvornice cigareta u sjevernom distriktu lijepo se razvijaju. U god. 1924. iznosio je promet tvrtke Karaman, Diket i Salty 90.000 funti. Medjutim se oficijelno konstituirala zadruža arapskih uzgajaca duhana sa nominalnim kapitalom od L 50.000, podijeljenim u 10.000 dionica po L 5; glavni je ured ove zadruže u pomorskom gradu Ako.

Najveći dio boljih vrsta duhana iz sjevernog distrikta već je rasprodan. Donekle zadaje još briga plasiranje ostataka. Zadruža židovskih uzgajaca duhana raspravlja sada posredstvom poljskoga konzula s poljskom duhanskom režijom o kupnji njihove preostale robe. Pored toga stižu iz inozemstva danomice potražnje pal. duhana. Tek nedavno stigle su seriozne potražnje nekih tvrtki iz Belgije i Holandije.

Gradjevna djelatnost u Hajfi. U posljednjem četvrgodištu podijeljeno je u Hajfi u svemu tek 36 gradjevnih dozvola za kuće raznih veličina. U predjašnjem kvartalu podijelilo se 86 gradjevnih dozvola, a u posljednjem kvartalu prošle godine 60 dozvola. Od onih 36 dozvola imade ih 10 za gradnju kuće od jedne sobe, 9 za kuće sa dvije sobe, 4 za kuće sa tri sobe i 13 za kuće sa 4 ili više soba. Imade mnogo vjerojatnosti, da će gradjevna djelatnost u proljeću biti dovoljno živa.

Tvornica cipela u Hajfi. U Hajfi je osnovana tvornica cipela sa kapitalom od L 1000. Tvornica nosi ime »Namer« a uposljuje osam ljudi.

Palestina će sudjelovati na izložbi umjetnog obrta u Parizu. Palestinska je vlada zaključila, da će Palestina sudjelovati na izložbi umjetnog obrta u Parizu, koja će se otvoriti početkom aprila. Uredit će se posebno odijeljenje za Palestinu, pa je palestinska vlada u tu svrhu konstituirala naročiti komite.

Palestinski imigranti iz Rusije. »Haarec« javlja, da je 12. februara parobrodom »Čičerin« stiglo u Jafu 70 imigranata a medju njima ima ih mnogo koji su ranije bili protjerani u Sibiriju zbog toga što su bili u Cijonističkoj Organizaciji.

Arapski glas o saradnji s cijonistima. U arapskom listu »Al Akbar« objavio je ugledan Arapin iz Ramlea, Ibrahim Adin »Apel na arapski narod«, u kojem zagovara suradnju sviju klasa palestinskog pučanstva s cijonistima. »Ovakav bi korak«, kaže Ibrahim Adin, »bio blagoslovom za svu zemlju. Samo saradnja sa cijonistima i mandatarnom vlasti može Palestini da dađe onaj položaj medju zemljama i narodima svijeta, kakav bi trebala da ima. Mi trebamo ovakovo sjedinjenje s cijonistima, što žive rastrkani po čitavom svijetu i imadu velikih državnika, kapitalista i učenjaka. Arapski narod znade i poštuje Vrhovnoga Komesara, sir Herberta Samuela. Ali taj narod treba da zna i tko je dr. Weizmann. Čitao sam jedan govor dr. Weizmanna održan u Berlinu, u kojem je govorio o saradnji s Arapima. Weizmann iskreno želi ovakovo ujedinjavanje, koje će biti na korist Židovima i Arapima«.

ZAGREBAČKIM ŽIDOVIMA!

Za mjesec dana bit će opet izbori za gradsko zastupstvo.

Aktivno izborno pravo može da vrši samo onaj, koji je upisan u listinu izbornika.

Neka stoga svaki pogleda, da li je upisan u listinu izbornika, pa ako nije, neka odmah reklamira svoje izborno pravo.

ROK REKLAMACIJA TRAJE SAMO DO 19. MARTA 1925.

Aktivno izborno pravo imade svaki muškarac s navršenom 21. godinom, ako je državljanin naše kraljevine.

PRIVREMENI ODBOR.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 4. o. mj. nakon riješenja tekućih agenada, nastavio raspravu o planu za namicanje sredstava za sve cijonističke institucije. Savez obratit će se na velike mjesne cijonističke organizacije s tim planom, pa će prema uspjehu odgovora provesti akciju u cijeloj zemlji. Cvi Rothmüller referira o radu za širenje hebrejskoga jezika, te ističe da omladina kraj sve potpore sa strane Židovskog narodnog društva ima deficit, pa bi valjalo opet stvoriti nov kuratorij za hebrejski jezik, koji bi imao naći članove podupiratelje, da se osigura budžet za hebrejske tečajeve. Nakon kratke debate zaključeno je, da se omladina ima staviti u kontakt s Narodnim društvom u Zagrebu, koje ima da taj zadatak izvrši.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Još uvijek pretežiti dio povjerenika nije poslao obračun za Hamiša asar bišvat akciju, premda smo već davno trebali obračunati Hanhali rezultat ove akcije.

Molimo stoga sva povjereništva, da nam odmah pripošalju zamoljene obračune i da pristupe provadjanju

Purimske akcije.

Gdjegod je moguće, treba u sinagogama skupljati za Fond već na Ester Taanit, a na sam Purim ima omladina da u svim kućama sabire za Fond. U svim mjestima imadu se prirediti zabave u korist Fonda, jer tom se akcijom ima namaknuti manjak, koji nam fali do polugodišnjeg kontingenta.

Uprava Keren Kajemeta.

IZ PALESTINSKOG UREDA.

Putovanje u Palestinu. Da se i neimućnim Židovima olakša pohod Palestine za vrijeme otvorenja sveučilišta, Pesaha i iza Pesaha, ukinula je vlada za to vrijeme staru odredbu, po kojoj svaki turist na britskom konzulatu i pri ulasku u zemlju ima da pokaže 30 funti. Sad je određeno, da britski konzul na preporuku Palestinskoga Ureda može izdati vizum i bez tih 30 funti. — U Jugoslaviji imade samo britski konzulat u Zagrebu pravo, da izdaje taj vizum.

Upozoravamo stoga sve sumišljenike, koji žele sad pohoditi Palestinu, da nam odmah pripošalju pasoš, kako bismo im mogli pribaviti vizum.

Za svečano otvorenje Univerze čine se velike priprave, pa su se već tisuće turista prijavile za učestvovanje pri velikim svečanostima.

RAD ZA KEREN HAJESOD U DALMACIJI I BOSNI.

U zadnja dva mjeseca posjetio je g. prof. Šalem Pazi Dubrovnik, Split, Travnik i Banjaluku. U svim je mjestima vrlo lijepo primljen, te je pored velike krize, koja svagdje vlada, postigao uspjeh, koji nadilazi sva naša očekivanja. I svagdje, gdje god je boravio gosp. prof. Pazi, nije nastojao da postigne samo materijalni uspjeh, već je i iznova probudio i dao jakog poticaja židovsko-narodnome životu. Tamo, gdje nije bilo mjesnih organizacija ili gdje nisu funkcionirale, on je stvorio nove, a gdje Keren Kajemet nije imao povjerenike, on ih je našao. Prof. Pazi priveo je na ovoj turneji, pored vanrednih uspjeha za Keren Hajesod i Keren Kajemetu znatnih sredstava, jer je znao na banketima, koji su njemu u čast priređeni, potaknuti Židove pojedinih mjesta,

da u Zlatnu knjigu Fonda upišu svoje zasluzne vodje. Najbolji uspjeh postignut je u Splitu.

Sada je g. prof. Pazi otišao u Brod, Tuzlu i Bijeljenu i mi smo uvjereni, da će i ovi gradovi poput ostalih dostojno dočekati prof. Pazi te da uspjeh ne će zaostati za drugim mjestima.

Diskusiono sijelo Žid. nar. akad. društva »Judeje« u Zagrebu. U subotu dne 28. pr. mj. održano je prvo sijelo »Judeje« u ljetnom semestru. Sijelo je otvorio u 9 sati na večer predsjednik »Judeje« Filip Reiner, koji je pozdravio prisutne, medju kojima je bio lijepi broj seniora i gostiju. Istakao je, da si je novi odbor uzeo za dužnost, da uz ostali rad u ovome semestru priredi i sijela sa diskusijama o aktualnim događajima i temama. S ovim sijelom, koje je posvećeno problemu kolonizacije Palestine, započeo je niz takovih sijela. Gosp. Lav Stern održao je predavanja o problemu kolonizacije Palestine. U toku svoga opširnoga predavanja istaknuo je gosp. Stern važnot odnosa izmedju materijalne i duševne kulture, te je prikazao potrebu što boljšega rješenja finansijskoga pitanja kolonizacije. Predavač drži, da se pomoću javnih narodnih fondova ne će moći namaknuti sve potrebne svote za izgradnju Erec Jisraela. Sistem sabiranja nije bez pogriješaka, jer se novac često sabire bez obzira na svrhu trošenja, pa se zato umanjuje interes pojedinca za samu stvar. Treba povezati onoga što daje novac s onim za što daje. Pomoću javnih narodnih fondova ne može se sakupiti dovoljno potrebnih sredstava za izgradnju E. J., pa se zato mora nastojati, da svakako dodje do kolonizacije pomoću privatnoga kapitala.

U diskusiji izjavljuje Moše Schweiger, da se jedni dijelovi kolonizacije i to oni koji stvaraju temelje narodne domaie, moraju provadjeti pomoću javnih narodnih fondova (kupnja zemlje, koja treba da ostane narodno vlasništvo, školstvo itd.), dok se drugi mogu dati privatnome kapitalu. Drago Steiner se ne može složiti s time, da se ideološki i principijelno zagovara privatna inicijativa. Govoreći u savezu s time o položaju radništva u E. J. prikazuje stanovište radništva, koje je pozdravilo dolazak privatnoga kapitala u zemlju, samo se bori proti njegovih zlih izraslina. Ing. Hugo Zalocser zagovara kolonizaciju pomoću privatne inicijative, jer se pomoću nje može kolonizacija u brzom tempu provadjeti, što je od prijeke nužde. Prikazuje, da je privatna inicijativa, uz neke izuzetke, pokazala zamjerne rezultate. G. dr. Aleksandar Licht opširno razlaže, da se uslijed momentane nužde ne smije zabaciti narodnu i socijalno-etsku stranu kolonizacije, koja je temeljni postulat cijonizma. Privatnoj se inicijativi, koja nikako ne garantira vršenje toga osnovnoga zahtjeva, ne može priječiti mogućnost rada, ali se zato moraju sve sile upreti, da se najvažnijemu našem opće narodnom fondu Keren Kajemetu, koji sam po svom bitku garantira, da će znati ostvariti i narodne i socijalne ideale, privede što više sredstava, da bi mogao vršiti potpunoma svoje zadaće.

Poslije završne riječi g. Lava Sterna, u kojoj je ponovno potvrdio svoje predjašnje navode, bilo je ovo uspješno sijelo, koje je iznijelo u jasnim crtama razna mišljenja iz problema kolonizacije, zaključeno u 12 sata u ponoći. Fzr.

OSNIVAČKA SKUPŠTINA ŽIDOVSKOGA OMLADINSKOGA KOLA U S. Ž. O. U. ZAGREB.

U dupkom punoj dvorani Izraelitičke Bogoštovne Općine otvara u ime sazivača Cvi Rothmüller skupštinu. Pozdravljajući predsjednika R. O. S. C. J. dr. Beno Steina, starije omladince, koji dosad nijesu bili organizirani ni u jednom zagrebačkom udruženju i brojno sakupljenu omladinu naglašuje: ova je skupština sazvana iz duboke potrebe. Ta je potreba dvojaka: jedna naoko negativna, druga bez sumnje pozitivna. Prva je potreba protesta protiv rascjepkanosti zagrebačke židovske omladine, koja je razdijeljena u nekoliko društava, kojih vodje troše najbolje sile u »spremanju zajedničkoga rada«, u diplomatskim pregovorima o saradnji. Ta je saradnja nemoguća naprosto zato, što pojedina društva uvijek nastoje da svoje i zlo shvaćene interese pretpostave ideji i zajedničkom radu. Prema tomu bi kolo bilo potreban protest i on-

da, kad rezultat kola ne bi nipošto nadmašivao dosadašnje rezultate. Jer nijesu samo ti rezultati, zbog kojih smo nezadovoljni, nego još više onaj osjećaj neiskrenosti i protivničkih partaja, koji se vidi na svakoj zajedničkoj sjednici i koji u nas ulijeva skepsu, a ništi volju i vedrinu. — Ali kolo ima i pozitivnih prednosti: čim se ukloni potreba vječnoga pregovaranja o zajedničkom radu, oslobodit će se mnoge energije, da se pokazuju u pozitivnom odgojnom radu — u vodjenju sekcija, kurzeva i grupa. Želeći, da omladina bude oprezna pri stvaranju temelja novoga, centralnoga udruženja, ali da ne bude sitničava, predlaže za predsjedatelja Hansa Hochsingera, za bilježnike Egona Goldnera i Riki Kohna.

Predsjedatelj Hans Hochsinger daje riječ Joelu Rosenbergeru za referat »O potrebi konstituiranja Žid. Oml. Kola«.

Uvodno napominje općenu atmosferu nepovjerenja u sve, što se hoće da stvori. I osnivači Kola nijesu htjeli da sve do ove skupštine naviještaju detalje rada u planiranome društvu, jer bi vazda i od svakoga dobivali odgovore, čuli bi napomene o slaboj vjeri u uspjeh i slično. »Žid. Oml. Kolo« hoće široku bazu i savjesnost rada. Radit će se u kurzevima, grupama, priredjivat će se skupna sijela, predavanja i druge priredbe za čitavo članstvo. Razne sekcije ili grupe, kako ih je Cvi Rothmüller razložio u svom članku u Židovu, ne će dekretovati odbor, nego će se one vazda stvarati odozdo prema potrebi i želji pojedinih članova. Zasada postoji plan, koji nije definitivn, da se osnuju u glavnome akademska sekcija, srednješkolska, čnovnička i djevojačka. Mjera po kojoj netko ulazi u te sekcije nije sveučilišna, srednješkolska ili koja druga legitimacija, nego su ta imena određena da se sekcije nekako i imenom razlikuju, jer se sekcije ne ravnaju isključivo prema svojim zapravo posvema tehničkim imenima. Važan je dio rada i izletništvo. Dalje veli, da se »Žid. Oml. Kolo« radja iz težnje za okupljanjem zagrebačke omladine bez obzira na stalež i iz težnje da se u Zagrebu rad oživi. Kolo će biti baština težnje »zajedničkog rada« zagreb. omladine, težnje, koja je veoma slabo bila oličena u Mjesnome Vodstvu. Naglašuje da nema u planu o Kolu novotarija, nego se ovo, što u Zagrebu postoji mora da promiješa i nanovo okupi zbog volje za intenziviranjem, zbog težnje za nečim življim.

U debati iza ovoga referata u kojoj su sudjevali Hajim Montilja, Čiča Gross, Vlatko Donner, Drago Steiner, Zvonko Rosenberger, Filip Reiner, Drago Büchler, Cvi Rothmüller i kao referent Joel Rosenberger, rasčistila su se neka shvatanja i naziranja o detaljima i načinu rada u Kolu. Na to je zaključeno uz veliko oduševljenje konstituiranje »Židovskog Omladinskog Kola«. Iza toga Moše Schweiger čita nacrt pravila, koji je uz neke izmjene prihvaćen, a konačna je stizacija povjerena naročitom odboru. Nakon kraće pauze izabran je ovaj odbor: predsjednik Cvi Rothmüller, potpredsjednici Hans Hochsinger i Joel Rosenberger, tajnik I. Ture Schwarz, tajnik II. Egon Goldner, blagajnik Cvi Hirsch, knjižničar Oto Zentner, odbornici Štefa Salzberger i Hajim Montilja. Revizorima su izabrani dr. Izak

Heršković i Jula Weiner. Na temelju pravila izabran je obranički sud u koji ulaze: dr. Beno Stein, dr. Drago Rosenberg i Moše Schweiger, a kao zamjenik Filip Reiner.

U posljednjoj točki dnevnoga reda za eventualija odredila se visina članarine, urečen je idući sastanak a prije zaključka skupštine rekao je Cvi Rothmüller, predsjednik Kola, da se ovaj puta ne će zahvaliti u ime odbora, što su mu izborom pokazali povjerenje, nego zato, što je omladina taj dan dokazala povjerenje u sebe osnovavši Kolo. Još jedamput naglašuje značaj i važnost Kola pozivajući na rad i na saradnju.

Rej.

Hug Ivri (Hebrejski serkl) je odlučio, da proširi svoj rad. U tu se svrhu pozivlju svi oni, koji već donekle govore hebrejski, da dodju u četvrtak, dne 12. o. mj. točno u 8½ sati u stan dr. Bene Steina, Trg I. br. 17, gdje će se govoriti 1. o cilju i radu Huga; 2. o hebrejskoj knjižnici u Zagrebu i čitati Agnonovu novelu »Hotev-ecim«.

Purimski maskirani ples »Makabija«. Kako smo već u prošlom broju javili, priredjuje »Makabi« u subotu, dne 14. marta u svim prostorijama Glazbenoga zavoda maskirani purimski ples. Pripreme su za tu jedinu purimsku priredbu u Zagrebu u punom toku i već su prijavljene mnoge originalne maskirane grupe, mnoge specijalno sa židovskim historičkim kostimima. No kako smo već javili, obveze za kostime nema nikakove, pa će i to jamačno mnogo pridonijeti uspjehu priredbe.

Buffet je u vlastitoj režiji, a osim glazbe za ples bit će i jedna u maloj dvorani, gdje će biti obilne prilike za razonodu i zabavu.

Pozivnice su već razalane. Reklamacije pozivnica, bez koje ne će nikome biti ulaz dozvoljen, vrše se kroz cio tjedan putem društvene knjižice u kavani »Zagreb«, a u petak i subotu od 4 do 6 sati poslije podne u trgovini Gentleman (Klinger) Zrinjevac. Rezerviranje stolova na sam dan zabave u subotu od pol 9 sati dalje u Glazbenom zavodu.

Pretprodaja ulaznica samo petkom i subotom od 4 do 6 sati u trgovini Gentleman.

Informacije svake vrsti daje: Deutsch, telefon 24-63 dnevno od 9 do 11 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne.

Cijena ulaznica je 50 Din., djaci 20 Din. Početak u 9 sati.

Židovsko Omladinsko Kolo sazivlje svoj prvi sastanak u subotu 7. o. mj. u 8½ sati uveče u Palmotićevoj ulici 16. Pozivlju se srdačno svi članovi i gosti. Odbor.

Purimska veselica »Judeje« održat će se u ponedjeljak dne 9. o. mj. u 9 sati na večer u »Žid. Djačkoj Menzi« (Palmotićeva ulica 16). Pristup imadu pored članova »Judeje« i po njima uvedeni članovi žid. omlad. udruženja. Maske dobro došle!

Jevrejsko-sefardski studentski klub priredjuje u utorak, dne 10. ožujka o. g. u 9 sati na večer, u prostorijama restorurije »Angelo« (Nova Pivana) Draškovićeve ulica

»PURIMSKO SIJELO«

na koje se sefardi sa cijenjenom obitelji najučtivije pozivlju.

Jevr. sef. student. klub.

Ispravak. Iz tehničkoga razloga ispalo je u prošleme broju u bilješci o izboru novog odbora Žid. nar. akad. društva »Judeje«, da je za tajnika I. izabran Samuel Romano, stud. med., a za tajnika II. Zvonko Rosenberger, cand. jur.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA (Zagreb, Ilica 31, III.)

I. Nova udruženja. Svoj pristup u S. Ž. O. U. prijavilo je novo osnovano Jevrejsko Omladinsko Udruženje u Bačkoj Topoli, pa ga je R. O. uvjetno primio u Savez.

II. »Unser Fonds«. Saveznim udruženjima i nekim pojedincima razaslan je posljednji broj toga lista, pa ponovno svraćamo pažnju na rad za Keren Kajemet.

III. »Gideon«. Broj 4.—5. izlazi iz štampe u nastajnoj sedmici. Glavni uzrok, što dosad nije mogao da izadje, i ako je bio spremljen materijal, bio je u pomanjkanju novčanih sredstava. Molimo sve savezne članove, a napose povjerenike i društva, da provedu energičnu propagandu za »Gideon«, jer ćemo inače morati da obustavimo izdavanje upravo sad, kad je »Gideon« počeo da se lijepo razvija i da stiče pažnju i u neomladinskim, pa čak i u nežidovskim krugovima.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael)

Izkaz darova br. 10. za vrijeme od 12. februara do 5. marta 1925.

OPĆI DAROVI

Zenica: Artur Kraus 50.—
Koprivnica: Leo Hirschler 15.—
65.—

ŠKRABICE:

Zagreb: Herman Adler 176.50, Hirschl 47, »Judeja« 60.25, Judit Hirschl 40 323.75
Ivanićgrad: Milan Hirschl 51.—
Koprivnica: 61.—
Stari Bečej: Braća Balint 20, Andor Balint 15.25, Ban i drugovi 2.50, Bernat Brandeis 7, Seestre Brandeis 5, Vilim Bačkai 59, Aleksander Bleier 30, Karl Berger 4, Lad. Darvas 5.25, Gavro Darvas 10, dr. Lipot Feuer 14.25, Bela Feher 5.25, Ignac Fischer 61.50, Josif Giskan 8.50, Braća Günsberger 14, Heinrich Gombos 18.25, Desider Guttman 19, Herzeg i Bloch 12.25, Lipot Herzog

27.25, dr. Ludvig Havas 5, Vilim Holländer 5, Isidor Hubert 26.75, Bela Krausz 22.50, Paul Krausz 14.25, Klein i Horvath 30, Jakob Klein 6, Rudolf Klein 10, Aleksander Kertesz 7, Josip König 13, ud. Lj. Levai 10, Julius Müller 6.50, dr. Aleksandar Nagy 20, Ela Neuberger 30, ud. Matias Pillscher 20, Mihajl Pillscher 6, Eugen Rosenberg 10, Ljudevit Scheinberger 10, Julius Schlesinger 5, Schick i Spitzer 28.75, Riza Sichermann 11, Vilim Schnabel 13.75, Nandor Steiner 10, Aleksander Steiner 14, Maks Teuner 10, ud. dr. Josip Waldner 4.50, ud. Armin Wallfisch 8, Daniel Weinberger 13.50, Albert Weiss 2.50, Žiga Weiss 4.50, Š. ž. o. u. grupa Stari Bečej 197.75 913.50

1349.25

TORA-DAROVI

Zenica: Salamon Montiljo 50.—

Zagreb: Makso Borović 200, Jakob Grünwald 50, Samojlo Schönberg 100 350.—

400.—

DAROVI ZEMLJE.

Zemun: Prigodom rođendana sakupljeno u kući Eugena Piskera: Josef Kronstein 100, Eugen Pisker 100, Etuš Pisker 100, Teruš Prerau 50, Aleksa Prerau 50, Josef Elias 50, Hugo Richtmann 50, Johana Pisker 50, Avram Cević 50, Pavle Engelmann 50, N. Kacha 20 670.—

Križevci: Izgubljena oklada Zora Hirschberger Dragica Margulit 100.—

Vinkovci: Na zaručama Ružice Preis sa Eugen Ludvig Friedmannom daruju: po 500: Eugen Ludvig Friedmann, Roza Preis; po 200: Mavro Schlesinger, Jakob Schlesinger, Adolf Preis, Lazar Friedmann, Mavro Preis; po 50: dr. Jakob

Stanić, Natan Schlesinger, Vilko Ornstein; po 30: Adam Stein, Adolf Hirtweil; Leopold Hirtweil 20 Din. 2230.—
Brođ n/S.: Ernest Pollak 100, Daniel Miškolzi 50, Karl Bier 25, prig. smrti Franciske Milhofer rođi. Senk 175.—
Zenica: Čist prihod akademije kult. udr. žid. oml. »Neurim« 334, Artur Kraus 30 364.—
Osiječ: Žid. športsko i gomb. društvo »Makabi« dio čistog prihoda zabave. 800.—
Zagreb: Sabrano na Makabi zabavi 400, Dr. P. S. 1000, 10% od Purimske zabave Peščenica 400 1800.—

Travnik 370.—
 Vršac 1000.—
 Zenica 500.—
 Ogulin 100.—
 Zagreb 210.—
 3917.50

DJEČJI SABIRNI ARČI.

Zagreb: Sulamit Kajon 236, Isidor Kajon 114.—
 350.—

DAROVNA KNJIGA.

Zagreb: Prigodom Bar Micva Riharda Kronfelda i promocije Julije Lembergera 500, prigodom Brit Mila Ivo Herzer 1000, prigodom smrti Henriete Pollak 920, prigodom vjenčanja Olga Löwenthal-Cesar Kabiljo 330, 2750.—
Bjelovar: Šandor Beck, Lujo Beck, obitelji Marko Pollak po 30 Din. 90.—

Bitolj: Ubrano na veridbi Samuela Levi-Ale-gna Nachmias 200, na veridbi Jakoba Faragi-Sara Franko 500 700.—
Osijek: Mjesto vjenca na odar pok. Dragutina Horna daruju po 100: Bela Friedmann, Braća Hahn; po 50 Din.: dr. Hugo Spitzer, dr. Alfred Horn 300.—
 3840.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 10.875.75
 Iz Bosne 1534.—
 Iz Vojvodine 1913.50
 Iz Srbije 1737.50
 16.060.75

Od 1. oktobra 1924. do 5. marta 1925. unišilo svega Dinara 266.590.80.

HAMIŠA ASAR BIŠVAT-AKCIJA.

Koprivnica 500.—
 Skoplje 1037.50
 Zavidović 200.—

SARINA FINZI i DR. JOSEF FINZI javljaju cijeloj porodici, prijateljima i znancima, da će se njihovo vjenčanje obaviti 15. marta o. g. u 3 sata poslije podne u tursko-sefardskom hramu u Beču. Posebnih poziva ne će se slati. Brzjavna adresa: »Onklfinzi, Wien«.

VREĆE

Iz jute, tekatilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugaj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

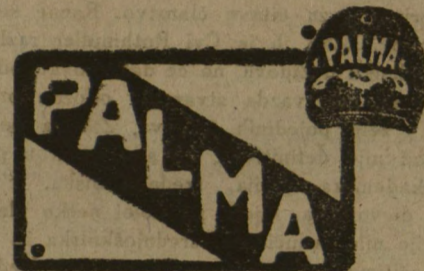
SCHOTTEN I DRUG
 Bratunska 13 ZAGREB Telefon 19-43
 Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
 Zavod za posudjivanja uspremaćivih posuđa

כשר

Restauracija „KARMEĻ“

u prostorijama prijašnje restauracije 'Andžela, Petrićka ulica 26.
 Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.
 Abonenti dobivaju popust.
 Za obilnu posjetu moći
Restauracija „KARMEĻ“

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.
 Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.
 Najjeftinije vrelo za nabavu:
 Svih vrsti stakla
 Porculana
 Svjetiljaka
 Ogledala
 Okvira
 Staklenih ploča
 Raznog kuhinjskog pribora
NA MALO I VELIKO
 Najveći izbor letvica za okvire.
 Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

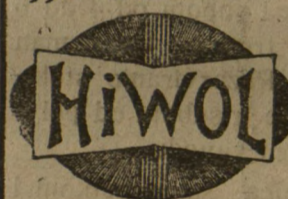
J. B. SOELLNERS Nachf. A. G. REISSZEUGFABRIK NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.
Dioničarsko društvo „MERKUR“
 veletrgovina i konfekcija papira
 ZAGREB, lica 31. Telef. 17-93.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
 Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.
 Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

„MIRIS“

tvornica običnog i toaletnog sapuna
Bjelovar

P A M U K

sve vrsti i u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,
 Boškovićeva ulica broj 15
 Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno
šifoni
 vata (za poplune)

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
 Dionička glavnica: Din. 80,000.000.—
 Brzjavni: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33
 noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56
 kućna cen.: 2-85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brođ n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.